

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Teze bakalářské práce

**Analýza konkurenčního prostředí v letecké dopravě s
využitím vhodných kvantitativních metod**

Ekaterina Zakharova

© 2015 ČZU v Praze

Úvod

V současné době se klasický model provozování leteckých společností, spojující pravidelné letecké spoje s rozsáhlou sítí destinací, setkává s tvrdou konkurencí. Jednak pravidelným, neboli sítovým, leteckým přepravcům konkurují nízkonákladové letecké společnosti, přehodnocující praxi, zavedenou po desítky let, ve snaze snížit náklady dokonce ve velmi nezvyklých oblastech, jednak rostoucí konkurence ze strany leteckých společností z Blízkého východu.

Objektem výzkumu této bakalářské práce je především evropský trh leteckých služeb a dále přední světové letecké společnosti, poskytující služby, spojené s přepravou cestujících. Předmětem výzkumu této bakalářské práce jsou současné trendy vývoje konkurence převážně na evropském trhu leteckých služeb.

Cíl práce a metodický postup řešení

Cílem zpracování bakalářské práce je popis konkurenčního prostředí v letecké dopravě v rámci Evropy, analýz toho prostředí a prognóza budoucího rozvoje.

Hlavní část mé práce je věnována výzkumu a statistické analýze civilního dopravního letectví v Evropské unii a také pokusu o provedení výzkumu struktury trhu a prognóze vývoje tohoto odvětví v následujících letech.

Práce má dvě základní části teoretickou a praktickou. První z nich – teoretická – popisuje a zkoumá základní pojmy a metodiky, používané ve statistické analýze a prognózování. Mezi nimi patří časové řady a indexná analýza. Dále zde jsou shrnuty právní předpisy a standardy, tvořící základ pro shromažďování statistických údajů a pro provádění letů na území Evropské unie a České republiky.

V druhé, praktické části, je provedena analýza současné situace na trhu leteckých služeb v Evropské unii. Dále je provedena analýza činnosti letiště Heathrow a letecké společnosti Ryanair. Na závěr této práce je předložena prognóza dalšího vývoje leteckého odvětví v Evropské unii. Bohužel srovnání evropského trhu s trhem americkým a asijským práce neobsahuje hlavní kvůli tomu že potřebná data nejsou k dispozici pro širokou veřejnost.

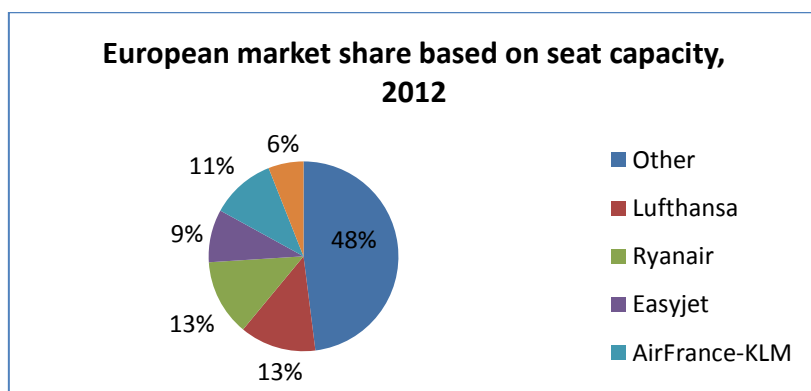
Během zpracování teoretické části této práce jsem použila učebnice, jejichž autory jsou Box a Jenkins, T. Dubrova, T. Sizova, J. Ivanova. Právě tato literatura byla použita přednostně, protože je vydána v mé mateřštině, což v řadě momentů přispělo k lepšímu pochopení látky. Hlavní znalosti v oblasti statistiky jsem však získala během studia tohoto předmětu z učebnice Statistika, kterou sestavili Bohumil Kába a Libuše Svatošová, a dále z materiálů přednášek a praktického vyučování. Kromě toho řada údajů pochází z literatury, věnované letectví. Úplný seznam použité literatury je uveden v závěru této práce.

Údaje použité v praktické části práce pocházejí z oficiálních internetových stránek evropského statistického úřadu Eurostat, ročních výkazů leteckých společností a letišť, oficiálních tiskových zpráv. Vzhledem k tomu, že všechny potřebné informace nejsou zveřejňovány, některé další údaje byly převzaty z dalších, méně významných zdrojů.

Ekonomická a statistická analýza letecké přepravy cestujících v EU

Na konci roku 2014 je ve 28 zemích EU evidováno 271 větších civilních letišť. Lídrem mezi letišti je letiště Londýn Heathrow. V roce 2014 zde byl odbaven rekordní počet cestujících, a to 73,4 mil. osob. Prognóza toku cestujících na letišti v roce 2015 s použitím multiplikačního a aditivního modelu, poskytla průměrnou hladinu toku cestujících za měsíc, která činí 6,41 mil. osob. To znamená, že se počet osob, využívajících během svých letů letiště Heathrow, se v roce 2015 zvýší o cca 420 000 osob v porovnání s předchozími třemi lety. Pokud jde o rok 2014, zde průměrné měsíční hodnoty činí 6,11 mil. cestujících, což nějak neodporuje předpokladu. Obecně se počítá se zvýšením objemu cestujících, odbavených na letišti, během prognózovaného období. Ukazatele, zjištěné pomocí multiplikačního modelu, se téměř shodují s ukazateli, získanými aditivní metodou.

Pro strukturu trhu letecké přepravy cestujících v EU je patrný vysoký podíl nízkonákladových leteckých přepravců. Na grafu níže je znázorněno stávající rozložení sil na evropském trhu leteckých služeb:

Jak je patrné, více než polovinu trhu vlastní pět největších leteckých společností v regionu. Mezi nimi jsou také dvě nízkonákladové společnosti: Ryanair a Easyjet. Nutno také podotknout, že všechny letecké společnosti klasického druhu, uvedené v grafu samostatně, jsou holdingy, vzniklé v důsledku sloučení velkých přepravců.

Letecká doprava podle prognózy Evropské komise až do roku 2030 bude vykazovat každoroční růst ve výši 5%. Ale v následující tabulce ukazatele dynamiky časových řad lze vidět že faktický přírůstek v roce 2013 nebyl tak vysoký.

ROK	PŘEPRAVENO CESTUJÍCÍCH (MLN. OSOB)	ABSOLUTNÍ RŮST		KOEFIČIENT RŮSTU		TEMPO RŮSTU		TEMPO PŘÍRŮSTU	
		řetězový	základní	řetězový	základní	řetězový	základní	řetězový	základní
2007	792,7								
2008	802,8	10,1	10,1	1,01	1,01	101,27%	101,27%	1,27%	1,27%
2009	755,4	-47,4	-37,3	0,94	0,95	94,10%	95,29%	-5,90%	-4,71%
2010	781,5	26,1	-11,2	1,03	0,99	103,46%	98,59%	3,46%	-1,41%
2011	826,3	44,8	33,6	1,06	1,04	105,73%	104,24%	5,73%	4,24%
2012	831,9	5,6	39,2	1,01	1,05	100,68%	104,95%	0,68%	4,95%
2013	842,2	10,3	49,5	1,01	1,06	101,24%	106,24%	1,24%	6,24%

Pomocí metodiky prognózování jsem vyčíslila přibližnou intervalovou a bodovou prognózu objemu přepravy cestujících. Hodnota se bude nacházet v mezích od 818,7 mil. osob do 870 mil. osob s pravděpodobností 95%. Což svědčí jak o možném růstu, tak i o ztrátě v počtu přepravených osob. Podle bodové analýzy počet cestujících dosáhne 844,34 mil. osob, což svědčí o nárůstu 2 milionů osob. Výpočet těchto ukazatelů byl značně ovlivněn prudkým snížením objemu přepravy v roce 2009.

Závěr a doporučení

Civilní letectví v Evropské unii vykazuje během posledního desetiletí stabilní růst. Právě letectví jako první odvětví překonalo následky krize z roku 2008, ačkoliv ještě v roce 2009 vykazovalo značný propad. Na základě prognózy z praktické části práce lze předpokládat, že počet přepravovaných cestujících nadále poroste. Nicméně nemůžeme očekávat raketový vzestup tohoto odvětví. Podle mého názoru v období 2015 až 2016 letecká přeprava nebude patřit mezi každodenní rutinu průměrného obyvatele (ukazatele dynamiky ukazují nízké tempo růstu).

Otázka budoucích rozdílů na trhu letecké přepravy je stále otevřená. V řadě případů je závislá, za prvé, na politice, prováděné příslušnými orgány, za druhé, na tom, zda se zvýší podíl konkurence z Blízkého východu v této oblasti, a zda evropští dopravci zvládnou tuto konkurenci (musím poznamenat, že vstup na trh největších leteckých společností z oblasti Perského zálivu může ve značné míře přispět k růstu přepravy cestujících). A za třetí, na konkurenci ze strany nízkorozpočtových leteckých přepravců.

Podle mého názoru nejobtížnější časy čekají na tradiční letecké společnosti. Právě tyto společnosti jsou vystaveny nátlaku jak ze strany pětihvězdičkových arabských leteckých společností, tak ze strany levných nízkorozpočtových přepravců. Z provedeného výzkumu vyplývá, že tradiční přepravci nehdělají ustupovat, naopak spojením do holdingů či odkoupením nebo zakládáním dceřiných nízkorozpočtových společností stále bojují o své místo na trhu.

Seznam použitých zdrojů

Air Transport observer: business aviation portal [online]. ©1996-2015. Moskva: A.B.E. Media, [cit. 2014-09-15]. Dostupný z WWW: <http://www.ato.ru/>

BOX, G., JENKINS, G. Time Series Analysis: Forecasting and Control, 2nd edition. San Francisco: Holden-day, 1976

DUBROVA, T., Učebnice: Statistické metody předpovídání v ekonomice, Moskva: Moskevská státní univerzita ekonomiky, statistiky a informatiky, 2004. ISBN: 5-7764-0453-3

ICAO (International Civil Aviation Organization) [online], Mezinárodní organizace pro civilní letectví, ICAO ©, [cit.2015-02-14]. Dostupné online z WWW: <http://www.icao.int/>

IVANOVA, Y., Ekonomická statistika, 2. vyd. Moskva: INFRA-M, 2002. ISBN 5-16-000084-4

SIZOVA, T., Učebnice STATISTIKA, Sankt-Petěrburg: GUITMO, 2005. Dostupné z WWW: <http://window.edu.ru/resource/858/27858/files/itmo165.pdf>